

İçindekiler

KISIM I Giriş

Bölüm 1. Bilimsel Araştırmaya Giriş / 1

Giriş / 2

Bilgiyi Edinme Yöntemleri /3

Sezgi / 3

Otorite / 4

Akılcılık (Rasyonellik) / 5

Deneyimcilik (Görgücülük) / 5

Bilim / 6

Tümevarım ve Tümdengelim / 7

Hipotez Testi / 8

Doğacılık /9

Kuhn ve Paradigmalar / 10

Feyerabend'in Anarşist Bilim Teorisi /11

Bilim Tam Olarak Nedir? /11

Bilimsel Araştırmanın Altında Yatan Temel Varsayımlar /12

Doğada Benzerlik veya Düzen /12

Doğada Gerçeklik /13

Keşfedilebilirlik /13

Bilimsel Araştırmanın Özellikleri /14

Kontrol /14

Operasyonellik /15

Tekrarlama /16

Bilimsel Araştırmada Teorinin Rolü /17

Psikoloji Araştırmalarda Bilim İnsanın Rolü /19

Merak /19

Sabır /19

Objektiflik /20

Değişim /20

Psikoloji Araştırmalarının Hedefleri /21

Tanımlama /21
Açıklama /21
Kestirim /21
Kontrol veya Etki /22
Sözdebilim /22
Özet /23
Anahtar Kelimeler ve Kavramlar /25
İlgili İnternet Siteleri /25
Uygulama Testi /26
İleri Düzey Alıştırmalar / 28

Bölüm 2. Araştırma Yaklaşımları ve Veri Toplama Yöntemleri /29

Giriş / 30
Nicel Araştırmada Değişkenler / 31
DeneySEL Araştırma /33
Nedensellik /34
Neden /34
Sonuç /35
Nedenselliğin İddia Edilebilmesi İçin Gerekli Olan Koşullar /35
Psikolojik Deney /36
1. Nesnel Gözlem /36
2. Oluşturulan Olgular /37
3. Bir ya da Birden Çok Faktör Değişirken Diğerlerinin Sabit Tutularak Sıkı Bir Şekilde Kontrol Edilen Bir Durum /37
Bir Deney Örneği ve Onun Mantığı /38
DeneySEL Yaklaşımın Avantajları /39
1. Nedensel Çıkarım /39
2. Değişkenlerle Oynama İmkânı/40
3. Kontrol/40
DeneySEL Yaklaşımın Dezavantajları /41
1. Değiştirilmeyen Değişkenlerin Etkilerini Sınamak /41
2. Yapaylık /41
3. Bilimsel Sorgulama Yönteminin Yetersizliği /41
DeneySEL Araştırma Ortamları /41
Saha Deneyleri /42
Laboratuvar Deneyleri /43
İnternet Deneyleri /44
DeneySEL Olmayan Nicel Araştırma /45
İlişkisel Çalışma /45
Doğal Müdahale Araştırması /49

Kesitsel ve Boylamsal Çalışmalar /51
Nitel Araştırma /54
Başlıca Veri Toplama Yöntemleri /56
Testler /56
Anketler /57
Görüşmeler /58
Odak Gruplar /59
Gözlem /60
İkincil Veri /61
Özet /64
Anahtar Kelimeler ve Kavramlar /66
İlgili İnternet Siteleri /67
Uygulama Testi /68
İleri Düzey Alıştırmalar /69

KISIM II Araştırmanın Planlanması

Bölüm 3. Problem Tanımlama ve Hipotez Oluşturma /71

Giriş /72
Araştırma Fikrinin Kaynakları /72
Günlük Yaşam /72
Uygulamadaki Sorunlar /73
Geçmiş Araştırmalar /73
Teori /74
Araştırma Fikirlerinde Yanlılık /76
Bilimsel İncelemeye Uygun Olmayan Fikirler /76
Literatür Taraması /77
Başlarken /78
Amaçların Belirlenmesi /78
Araştırmayı Yapmak /79
Kitaplar /79
Psikoloji Dergileri /79
Bilgisayar ya da Elektronik Veri Tabanları /80
İnternet Kaynakları /83
Kaynakların Elde Edilmesi /89
Ek Bilgi Kaynakları /89
Çalışmanın Yapılabilirliği /90
Araştırma Probleminin Biçimlendirilmesi /91

Araştırma Probleminin Tanımlanması /92
Araştırma Sorusunun Özgünlüğü /92
Hipotezlerin Oluşturulması /93
Özet /96
Anahtar Kelimeler ve Kavramlar /92
İlgili İnternet Siteleri /92
Uygulama Testi /92
İleri Düzey Alıştırmalar /99

Bölüm 4. Etik /101

Giriş /102
Araştırma Etiği Nedir? /103
Toplum ve Bilim İlişkisi /103
Mesleki Konular /104
Araştırma Katılımcılarına Yönelik Uygulamalar /107
Etik İnkilemler /108
Etik Kurallar/112
Yardımseverlik ve Zarar Vermeme /114
Doğruluk ve Sorumluluk /116
Aslına Uygunluk /117
Adalet /117
İnsan Haklarına ve Onuruna Saygı /117
Araştırma İçin APA Etik Standartları /118
Araştırma Yaparken Göz Önünde Bulundurulması Gereken Etik Konular /119
Kurumsal Onay /119
Bilgilendirilmiş Onay /120
Bilgilendirilmiş Onay ve Reşit Olmayan Çocuklar /121
Aldatma /124
Bilgilendirme /126
Zorlama ve Araştırmaya Katılmaktan Vazgeçme Özgürlüğü /128
Gizlilik, Anonimlik ve Özel Hayatın Gizliliği /130
Elektronik Araştırmalarda Etik Konular /132
Bilgilendirilmiş Onay ve İnternet Araştırmaları /132
Gizlilik ve İnternet Araştırmaları /133
Bilgilendirme ve İnternet Araştırmaları /134
Araştırma Raporunun Hazırlanmasıyla İlgili Etik Konular /135
Yazarlık /135
Araştırma Raporunun Yazılması /135
Hayvan Araştırmalarında Etik /137
Hayvanların Kullanılmasıyla İlgili Güvenlik Önlemleri/137
Hayvan Araştırmaları Kılavuzu/137

I. Araştırmanın Gerekçelenendirilmesi /138
II. Personel /139
III. Hayvanları Koruma ve Barındırma /140
IV. Hayvanların Temin Edilmesi /140
V. Deneysel Süreçler /140
VI. Alan Araştırmaları /141
VII. Hayvanların Eğitimsel Amaçlarla Kullanılması /141
Özet /142
Anahtar Kelimeler ve Kavramlar /144
İlgili İnternet Siteleri /144
Uygulama Testi /145
İleri Düzey Alıştırmalar /147

KISIM III Araştırmanın Temelleri

Bölüm 5. Değişkenlerin Ölçümü ve Örneklem /149

Giriş /150
Ölçmeyi Tanımlamak/150
Ölçmenin Düzeyleri /150
Sınıflama Ölçeği /151
Sıralama Ölçeği /151
Eşit Aralıklı Ölçek /152
Oran Ölçeği /152
İyi Bir Ölçmenin Psikometrik Özellikleri /153
Güvenirliğin ve Geçerliğin Değerlendirilmesi /153
Güvenirlik Puanlarının Tutarlılık ve Kararlılığı/153
Güvenirlik/153
Test-Tekrar Test Güvenirliği/153
Paralel- Eşdeğer Formlar Güvenirliği /154
İç Tutarlılık/154
Puanlayıcılar Arası Güvenirlik /154
Gözlemciler Arası Anlaşma /155
Geçerlik /155
Operasyonellik/156
Kapsam (İçerik) Geçerliği/156
İç Yapı Üzerinden Geçerlik Kanıtı /157
Diğer Değişkenlerle İlişki Üzerinden Geçerlik Kanıtı /158
Geçerlik ve Güvenirlikle İlgili Bilgiyi Kullanma /160
Testlere Yönelik Bilgi Kaynakları /160
Örnekleme Yöntemleri /161
Örneklemede Kullanılan Terminoloji /161

Yansız (Tesadüfi) / Yansız Olmayan (Seçkisiz) Örneklem Teknikleri /164
Basit Tesadüfi (Yansız)/Seçkisiz Örneklem /165
Tabakalı Tesadüfi Örneklem /167
Seçkisiz Küme Örneklem /170
Sistemik Örneklem /170
Tesadüfi/ Seçkisiz Olmayan Örneklem Teknikleri /172
Yansız Seçim ve Yansız Atama /173
Tesadüfi/ Seçkisiz Örneklem Kullanıldığında Örneklem Büyüklüğünün Belirlenmesi /174
Nitel Araştırmada Örneklem /175
Özet /177
Anahtar Kelimeler ve Kavramlar /178
İlgili İnternet Siteleri /178
Uygulama Testi /179
İleri Düzey Alıştırmalar /180

Bölüm 6. Araştırma Geçerliliği / 181

Giriş /182
Dört Temel Geçerlik Türüne Genel Bir Bakış /182
İstatistiksel Sonuç Geçerliliği /183
Yapı Geçerliliği /184
Yapı Geçerliliğine Yönelik Tehditler /184
<i>Katılımcının Deney Ortamına Yönelik Tepkisi /185</i>
<i>Uygulayıcı Etkisi /187</i>
İç Geçerlik /190
İç Geçerliğe Yönelik Tehditler /191
<i>Deneklerin Geçmişi /192</i>
<i>Olgunlaşma /195</i>
<i>Ölçme Aracı Etkisi /195</i>
<i>Test Etkisi /196</i>
<i>Ortalamaya Yaklaşma(Regresyon) Etkisi / 196</i>
<i>Denek Kaybı / 197</i>
<i>Seçim / 198</i>
<i>Çoğalan ve Etkileşim Etkileri / 199</i>
Dış Geçerlik /200
Evren Geçerliliği /201
Ekolojik Geçerlik /203
Zamana Bağlı Geçerlik /204
Müdahale Değişim Geçerliliği (Uygulama Çeşitliliğine Bağlı Geçerlik) /204
Sonuç Geçerliliği /205
İç ve Dış Geçerlik Arasındaki İlişki /205

Özet /207
Anahtar Kelimeler ve Kavramlar /208
İlgili İnternet Siteleri /208
Uygulama Testi /209
İleri Düzey Alıştırmalar /210

KISIM IV Deneysel Yöntemler

Bölüm 7. Deneysel Araştırmalarda Kontrol Teknikleri /213

Giriş /214
Deneysel Araştırma Öncesinde Uygulanabilecek Kontrol Teknikleri /216
Yansız Atama /216
Eşleştirme /223
 Dışsal Değişkenlerin Sabitlenmesi Yoluyla Eşleştirme /223
 Dışsal Değişkenlerin Araştırmaya Dahil Edilmesi Yoluyla
 Yapılan Eşleştirme /225
 Boyunduruklu Kontrol ile Eşleştirme / 227
 Katılımcıların Eşitlenmesi Yoluyla Eşleştirme /229
Deneysel Araştırma Sırasında Kullanılabilecek Kontrol Teknikleri /232
Dengeleme /232
 Yansız Dengeleme /235
 Denekler İçi Dengeleme /235
 Tam Dengeleme /236
 Yarı Dengeleme /237
Katılımcı Etkisinin Kontrol Edilmesi /240
 Çift Körleme /241
 Yanlış Bilgilendirme (Aldatma) /242
 Katılımcı Yorumlarının/Algılarının Kontrolü /242
Araştırmacı Etkisinin Kontrol Edilmesi /244
 Verilerin Kaydedilmesinde Ortaya Çıkabilecek Hatalarının
 Kontrolü /244
 Araştırmacıların Kişisel Özelliklerinden Kaynaklanan Hataların
 Kontrolü /245
 Araştırmacı Beklentisinden Kaynaklı Hataların Kontrol Edilmesi /247
 Körleme Tekniği /247
 Yarı Körleme Tekniği /249
Kontrol Tekniklerinin İşe Yararlılığı /248
Özet /249

Anahtar Kelimeler ve Kavramlar /250
İlgili İnternet Siteleri /251
Uygulama Testi /252
İleri Düzey Alıştırmalar /254

Bölüm 8. Deneysel Araştırma Deseni /255

Giriş /256
Zayıf Deneysel Araştırma Desenleri /256
 Tek Grup Son Test Deseni /257
 Tek Grup Ön Test-Son Test Deseni /258
 Eşitlenmemiş Gruplararası Son Test Deseni /259
Güçlü Deneysel Araştırma Desenleri /261
Katılımcılar Arası Desenler /263
 Son Test – Yalnızca Kontrol- Grubu Deseni /263
 Son Test Kontrol Grubu Desenin Güçlü ve Zayıf Yönleri /265
Katılımcılar İçi Desenler /266
 Katılımcılar İçi Desenlerin Güçlü ve Zayıf Yönleri /268
Karma Desenler (Katılımcılar İçi ve Katılımcılar Arası Birleşimi) /269
 Ön Test-Son Test Kontrol Grubu Deseni /269
Ön Testin Avantajları ve Dezavantajları /271
Faktöryel Desenler /273
Gruplar İçi Bağımsız Değişkenlere Dayalı Faktöryel Desenler /280
Karma Faktöryel Desenler /281
Faktöryel Desenlerin Güçlü ve Zayıf Yönleri /282
Doğru Deneysel Deseni Nasıl Seçilir veya Oluşturulur? /284
 Özet /285
 Anahtar Kelimeler ve Kavramlar/286
 İlgili İnternet Siteleri /287
 Uygulama Testi /288
 İleri Düzey Alıştırmalar /289

Bölüm 9. Deneysel Çalışma Prosedürleri/292

Giriş /293
Kurumsal Onay /293
Araştırma Katılımcıları /295
Hayvanların Temini (Fareler) /295
İnsan Katılımcıların Tedariki /296
Örneklem Büyüklüğü /298
Güç /298
Ekipmanlar ve/veya Araçlar /301

Prosedürler /303
Araştırma Katılımcılarını Programlama /304
Katılımcıların Onayı /305
Talimatlar/Yönergeler /306
Veri Toplama /307
Bilgilendirme veya Deney Sonrası Görüşme /307
Bilgilendirmenin İşlevleri /307
Bilgilendirme Nasıl Yapılmalı?/308
Pilot Çalışma /310
 Özet /311
 Anahtar Kelimeler ve Kavramlar /312
 İlgili İnternet Sitesi /312
 Uygulama Testi /313
 İleri Düzey Alıştırmalar /314

Bölüm 10. Yarı Deneysel Tasarımlar /315

Giriş /316
Eşdeğer Olmayan Karşılaştırma Grup Deseni /319
 Alternatif Hipotez Sonuçları /322
 Sonuç I: Artan Kontrol ve Deney Grupları
 Sonuç II: Deney Grubunun Ön Test Sonuçlarında Kontrol Grubundan Daha Yüksek Olduğu /323
 Sonuç: III Deney Gruplarının Ön-test Sonuçlarının Kontrol Grubundan Daha Düşük Olduğu /325
 Sonuç IV: Çapraz Etki /325
Eşdeğer Olmayan Kontrol Grup Deseninde Tehditleri Eleme /326
Eşdeğer Olmayan Karşılaştırma Deney Grup Deseninden Nedensel Çıkarım /328
Zaman-Serileri Deseni /329
 Kesikli Zaman-Serileri Deseni /329
Regresyon Süreksizlik Deseni /332
 Özet /336
 Anahtar Kelimeler ve Kavramlar /337
 İlgili İnternet Siteleri /337
 Uygulama Testi /338
 İleri Düzey Alıştırmalar /339

Bölüm 11. Tek Denekli Araştırma Desenleri /341

- Giriş/342
 - Tek Denekli Desenlerin Geçmişi/342
- Tek Denekli Araştırma Desenleri /343
 - ABA ve ABAB Desenleri /345
 - Etkileşim Deseni /348
 - Çoklu Başlama Düzeyi Desenleri /349
 - Değişken Ölçütlü Desen /353
- Tek Denekli Desenleri Kullanmada Metodolojik Faktörler /355
 - Başlama Düzeyi /355
 - Her Seferinde Bir Değişkeni Değiştirme /356
 - Evrelerin Uzunluğu /357
- Değişimi Değerlendirmek İçin Ölçüt /358
 - Deneysel Ölçüt /358
 - İyileştirici Ölçüt /358
- Karşıt Hipotezler /361
 - Özet /361
 - Anahtar Kelimeler ve Kavramlar /361
 - İlgili İnternet Siteleri /363
 - Uygulama Testi /364
 - İleri Düzey Alıştırmalar /365

KISIM V Tarama, Nitel ve Karma Araştırma Yöntemleri

Bölüm 12. Tarama Araştırması /367

- Giriş /368
- Tarama Araştırmaları Ne Zaman Yapılmalı? /370
- Tarama Araştırmasının Aşamaları /372
- Kesitsel ve Boylamsal Desenler /373
- Tarama Araştırması Veri Toplama Yönteminin Seçilmesi /374
- Anket Aracının Oluşturulması ve Sadeleştirilmesi /378
 - İlke 1: Araştırmanın Amaçlarına Uygun Maddeler Yazın /379
 - İlke 2: Araştırma Kapsamındaki Katılımcılara Uygun Maddeler Yazın /379
 - İlke 3: Kısa ve Basit Sorular Yazın /380
 - İlke 4: Duygusal Tepki İçeren ya da Yönlendirici Sorulardan Kaçınım /380
 - İlke 5: Çift Amaçlı Sorulardan Kaçınım /381
 - İlke 6: İki Olumsuzluğa Sahip Cümlelerden Kaçınım /381
 - İlke 7: Kapalı Uçlu ve/veya Açık Uçlu Soruların Gerekli Olup Olmadığını Belirleyin /382

İlke 8: Kapalı Uçlu Sorular İçin Ayrıntılı ve Örtüşmeyen Yanıt Kategorileri Oluşturun /383

İlke 9: Kapalı Uçlu Cevap Kategorileri Değerlendirme Ölçeklerinin Değişik Türlerini Dikkate Alın /384

İki Seçenekli Madde Yaklaşımı / 386

Kontrol Listeleri /387

İlke 10: Karmaşık ya da Soyut Yapıları Ölçmek İçin Birden Çok Madde Kullanın /387

Likert Derecelendirme Ölçeği /388

İlke 11. Başlangıcından Bitimine Kadar Anketin Kullanımının Kolay Olduğundan Emin Olun /390

Şartlı Sorular /391

İlke 12. Mükemmel Hale Gelinmeye Kadar Anket İçin Pilot Uygulama Yapın /392

Evrenden Araştırma Örneklerinizi Seçme /393

Verilerinizi Hazırlama ve Analiz Etme /395

Özet /396

Anahtar Kelimeler ve Kavramlar /396

İlgili İnternet Siteleri /397

Uygulama Testi /398

İleri Düzey Alıştırmalar /399

Bölüm 13. Nitel ve Karma Araştırma Yöntemleri /400

Giriş /401

Nitel Araştırmanın Temel Özellikleri /402

Nitel Araştırmada Geçerlik /403

Betimsel Geçerlik Yorumsamacı Geçerlik Kuramsal Geçerlik İç Geçerlik Dış Geçerlik /404

Dört Temel Nitel Araştırma Yöntemi /408

Fenomenoloji /408

Fenomenolojik Veri Toplama ve Veri Analizi Fenomenolojik Rapor Yazımı /409

Etnografi /411

Etnografik Veri Toplama Yöntemleri Giriş, Grup Kabulü ve Alan Notu Veri Analizi ve Rapor Yazımı /413

Durum / Vaka Çalışması /416

Gömülü Teori /419

Gömülü Teori Araştırmalarında Veri Toplama Gömülü Teoride Veri Analizi ve Rapor Yazımı /421

Karma Araştırma Yöntemleri /423

Karma Yöntem Araştırmasında Araştırma Geçerliği /424

Karma Yöntem Desenleri /425

Özet /428
Anahtar Kelimeler ve Kavramlar /430
İlgili İnternet Siteleri /431
Uygulama Testi /431
İleri Düzey Alıştırmalar /433

KISIM VI Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Bölüm 14. Betimleyici İstatistik /434

Giriş /435
Betimleyici İstatistik /435
Frekans Dağılımları /438
Verilerin Grafik Gösterimleri /439
Nitel Değişkenler İçin Çubuk Grafiğı /439
Nicel Değişkenler İçin Çubuk Grafiğı /440
Çizgi Grafikleri /441
Saçılma Grafikleri /443
Merkezi Eğilim Ölçümleri /445
Tepedeğer /445
Ortanca Değer /445
Ortalama /446
Değişkenlik Ölçümleri /446
Dağılım Aralığı /447
Varyans ve Standart Sapma /447
Standart Sapma ve Normal Dağılım /449
Değişkenler Arası İlişkileri İncelemek /451
Grup Ortalamaları Arasındaki Standartlaştırılmış ve Standartlaştırılmamış Fark /451
Korelasyon Katsayısı /453
Kısmi Korelasyon Katsayısı /462
Regresyon Analizi /463
Çapraz Tablo /467
Özet /469
Anahtar Kelimeler ve Kavramlar/470
İlgili İnternet Siteleri /470
Uygulama Testi /471
İleri Düzey Alıştırmalar /472

Bölüm 15. Çıkarımsal İstatistik /473

Giriş /474

Örneklem Dağılımları /475

Tahmin /477

Hipotez Sınama /480

Alternatif Hipotez /481

Yönlü Alternatif Hipotezler /487

Hipotezi Sınamanın Mantığının Gözden Geçirilmesi /488

Hipotez Sınama Hataları /489

Hipotezi Sınama Uygulaması /491

Korelasyon Katsayıları İçin t Testi /492

Tek Yönlü Varyans Analizi /494

Varyans Analizinde Karşılaştırma Sonrası (Post Hoc) Testler /495

Kovaryans Analizi /497

İki Yönlü Varyans Analizi /500

Tek Yönlü Tekrarlı Ölçümler Varyans Analizi /503

Regresyon Katsayıları İçin t Testi /506

Çapraz Tablolar İçin Ki-Kare Testi /509

Diğer Anlamlılık Testleri /511

Hipotez Sınama ve Araştırma Deseni /511

Özet /514

Anahtar Kelimeler ve Kavramlar /516

İlgili İnternet Siteleri /517

Uygulama Testi /518

İleri Düzey Alıştırmalar /520

KISIM VII Araştırma Raporunun Yazılması

Bölüm 16. Sunu ya da Yayın İçin Araştırma Raporlarının Hazırlanması /521

Giriş /522

APA Stili /524

Araştırma Raporunun Hazırlanması / 535

Araştırma Raporunun Yayınlanmak Üzere Gönderilmesi / 548

Sözlük / 556